

Helsingfors/Mariehamn 2.2.2015

Nr 3/15

Hänvisning Ålands lagtings skrivelse
12.1.2015, nr 4/2014.

Till Justitieministeriet

Ärende Utlåtande över landskapslagen om lagtingsledamöternas arvoden och kostnadsersättningar, antagen av lagtinget 12.1.2015.

Landskapslagens huvudsakliga innehåll

Enligt landskapslagen tillsätter lagtinget en arvodeskommission för en mandattid om fyra år. Arvodeskommissionen fastställer lagtingsledamöternas arvoden, tilläggsarvoden, kostnadsersättningar och andra förmåner samt beslutar om den ersättning för representationskostnader som kan tillkomma talmannen.

Lagstiftningsbehörigheten

Landskapslagen gäller lagtingets organisation och uppgifter samt val av lagtingets ledamöter, landskapsregeringen och under denna lydande myndigheter samt landskapets tjänstemän, tjänstekollektivavtal för landskapets anställda, disciplinär bestraffning av landskapets anställda på vilka områden lagstiftningsbehörigheten tillkommer landskapet enligt 18 § 1 och 2 punkterna i självstyrelselagen för Åland.

I landskapslagens 2 § anges att det till en lagtingsledamot betalas ett arvode av sådan storlek att uppdraget som lagtingsledamot kan skötas på ett behörigt sätt. Enligt landskapslagens 5 § betalas till en lagtingsledamot en skälig kostnadsersättning för de extra kostnader som uppdraget som lagtingsledamot orsakar. Ålandsdelegationen konstaterar att i nämnda paragrafer inte anges några närmare kriterier för bestämmandet av arvodets och kostnadsersättningens belopp. En motsvarande bestämmelse finns gällande riksdagsmännens arvode i 1 § 1 mom. i lagen om riksdagsmannaarvode (FFS 328/1947), medan det däremot i rikslagens 1 § 2 mom. intagits kri-

terier för uträknandet av ersättningen av de extra kostnader som uppdraget som riksdagsledamot orsakar. Riksdagens grundlagsutskott anförde i utlåtande 15/2000 rd. över en lagmotion med förslag till lag om ändring av 1 § och 2 § lagen om riksdagsmannaarvode, 5 § lagen om pension för riksdagsmän och 70 § inkomstskattelagen bl.a. följande:

”I Finlands nya grundlag ingår inga bestämmelser om riksdagsmannaarvode. Enligt 16 § 2 mom. i den tidigare riksdagsordningen bestämdes grunderna för riksdagsmannaarvodet och ersättningen för resekostnader genom lag. Ett förslag till en sådan lag skulle handläggas i den ordning som föreskrevs i 70 § riksdagsordningen.

Numera bestäms storleken på en ledamots arvode direkt utifrån 1 § 1 mom. lagen om riksdagsmannaarvode. Enligt lagförslaget skall riksdagens kanslikommission fastställa arvodet på förslag av en arvodeskommission, som tillsätts genom lag. Till följd av den nya grundlagen beror det i stor utsträckning på lagstiftarens prövning hur noggrant det lagstiftas om riksdagsmannaarvodet. Utskottet menar att konstitutionen inte ställer något hinder för att det i lagen om riksdagsmannaarvode, precis som i förslaget, föreskrivs bara om förfarandet med att bestämma arvodet men inte om grunderna för dess storlek.”

Med anledning härav kan den slutsatsen dra att grundlagen inte förutsätter utsättandet av närmare kriterier för uträknandet av storleken av lagtingsledamöternas arvoden och ersättningar, varför landskapslagens 2 § inte föranleder några anmärkningar från Ålandsdelegationens sida.

Enligt landskapslagens 1 § ankommer det på den av lagtinget tillsatta arvodeskommissionen att fastställa lagtingsledamöternas arvoden och andra förmåner. Enlig lagen om riksdagsmannaarvode ankommer det numera på riksdagens arvodeskommission att fastställa riksdagsledamöternas arvoden. Grundlagsutskottet anförde i utlåtande nr 2/2003 rd. angående en lagmotion med förslag till lag om ändring av 1 § lagen om riksdagsmannaarvode följande om förfarandet och arvodeskommissionen:

”Det i lagmotionen föreslagna förfarandet med fastställande av riksdagsmannaarvodet innebär att riksdagen helt kopplas loss från beslutsfattandet och att det slutliga ärendet fattas av en arvodeskommission utsedd av presidiet. Något krav på att det är riksdagen eller ett riksorgan bestående av riksdagsledamöter som skall fatta det slutliga arvodesbeslutet kan inte härledas ur grundlagen. Det strider inte heller mot kravet på riksdagsledamöternas oberoende att anförtro en arvodeskommission likt den nuvarande rätten att fatta beslutet.”

Före detta konstaterande hade grundlagsutskottet i nämnda utlåtande hänvisat till utskottets ovan citerade ståndpunkt (GrUU 15/2000 rd.), att konstitutionen inte ställer något hinder för att det i lagen om riksdagsmannaarvode bara föreskrivs om förfarandet med att bestämma arvodet men inte om grunderna för dess storlek. Utskottets slutsats var att lagförslaget konstitutionellt sett inte utgjorde något problem. Motsvarande bör således anses gälla beträffande den av lagtinget nu antagna landskapslagen.

Landskapslagens 3 § reglerar arvoden till tidigare ledamöter. Enligt landskapslagens 3 § 2 mom. anförs besvär över beslut som lagtingets kanslikommission fattat i enlighet med nämnda 3 § hos Ålands förvaltningsdomstol. Denna besvärshandläggning överensstämmer med 26 § i självstyrelselagen.

Ålandsdelegationen konstaterar att landskapslagens 1 § 2 mom. är otydligt formulerad. Av landskapslagens förarbeten framgår dock att det som sägs om arvodeskommissionens medlemmar även gäller dess ordförande.

Ålandsdelegationens utlåtande

Ålandsdelegationen finner att landskapslagen faller inom landskaps lagstiftningsbehörighet.

Närvarande Ordföranden Lindbäck, ledamöterna Erlandsson, Mäenpää och Pellonpää jämte suppleanten Lindholm.

På Ålandsdelegationens vägnar:

Peter Lindbäck
ordförande

Rainer Åkerblom
sekreterare